

Nr 235.

Av herr **Hallén**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 8, med förslag till lag om ändrad lydelse av 2, 3, 8 och 9 §§ i lagen den 25 maj 1894 angående jordfästning.

I det sakkunnigutlåtande, som legat till grund för Kungl. Maj:ts proposition nr 8 angående viss ändring av lagen om jordfästning, hade den s. k. religionsfrihetskommittén föreslagit, att begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning må kunna få ske även i det fall, att den avlidne visserligen ej givit något skriftligt förordnande därom, men detta av de närmast efterlevande begäres och ingen »särskild anledning föreligger till antagande, att det skulle strida mot hans i livstiden hysta önskan».

De sakkunniga hava alltså för dylikt fall ansett, att en diskretionär prövning av den mening, som den avlidne må hava hyst i denna fråga, bör äga rum, och har man velat lägga denna prövning i vederbörande prästs hand.

Häremot ha starka betänkligheter yppats från såväl kyrkligt som frireligiöst håll. Man har menat, att härigenom skulle lämnas rum för en subjektiv prövning, varvid meningsbrytningar kunde uppstå, som kunna tänkas skapa konflikter och slitningar, som i dylika situationer minst av allt borde förekomma.

För att därför avlägsna all möjlighet till godtyckligt förfarande har man anvisat två olika vägar. Vissa domkapitel förorda, att begravning utan jordfästning må äga rum endast i de fall, där skriftligt förordnande från den döde föreligger eller ock testamentarisk bestämmelse i skriftlig eller muntlig form.

Från frireligiöst håll åter har uttalats, att där ej skriftligt förordnande från den avlidne föreligger, skall de efterlevandes vilja undantagslöst vara gällande.

Statsrådet anser, i likhet med de sakkunniga, att den avlidnes önskan bör vara principiellt avgörande i fråga om formen för begravningen. Då emellertid ett skriftligt förordnande om begravning utan jordfästning ej föreligger, finner han sig böra i avsevärd utsträckning taga hänsyn till de efterlevande samt därvid lita till deras kännedom om och pietet för den dödes önskan. Emellertid förnekar ej statsrådet möjligheten av ett åsidosättande av den avlidnes önskan och föreslår därför en av frikyrkliga samarbetskommittén föreslagen bestämmelse, »att, om den avlidne efter uppnådd ålder av 18 år skriftligen förordnat om jordfästning i svenska kyrkans ordning, sådan skall äga rum».

Jag kan dock ej finna, att fullt skydd för den dödes vilja härmed är vunnet. Önskligt måste vara, att man för de fall, där inga konkreta uttryck för den dödes vilja föreligga, finner en formel, som fyller det trefaldiga syftet att *dels* förebygga, att den dödes vilja kränkes, *dels* ock att de efterlevandes vilja får komma till sin rätt i de fall, där ej ett skriftligt förordnande från den döde föreligger, *dels* även att vederbörande präst ej ställes i situationen att behöva eller kunna företaga en diskretionär prövning, som kunde uppkalla strid.

Ett dylikt mål kunde vinnas genom ett stadgande, att där ej ett skriftligt förordnande från den döde föreligger angående sättet för hans begravning, må de efterlevande kunna låta begrava honom utan jordfästning under förutsättning, att de intyga, att detta står i överensstämmelse med hans i livstiden uttryckta önskan. För att förebygga, att, om delade meningar yppa sig hos de efterlevande, något subjektivt förfarande från den i detta fall prövande prästens sida, bör då även stadgas, att någon gensägelse ej yppats från någon av dem.

Häri genom vinnes, att, om ej full enighet mellan de efterlevande uppnås, den döde jordfästes i svenska kyrkans ordning, för vilket förfarande alltså måste ha funnits fog; reses å andra sidan *ingen* gensägelse mot begravning utan jordfästning, bör man med full visshet kunna antaga, att den borgerliga begravningsakten står i god överensstämmelse med den dödes önskningsar. Ävenså vinnes, att vederbörande präst befrias från en prövning, som alltid kan taga intryck av lämplighetsskäl och personliga meningar och dymedelst skapa konflikt. Rätten till begravning utan jordfästning i svenska kyrkans ordning blir i stället beroende av en utslutande *formell* prövning.

Jag tillåter mig därför föreslå,

att § 8 mom. 1 i Kungl. Maj:ts föreliggande förslag till ändrad lydelse av viss del i lagen den 25 maj 1894 angående jordfästning får följande lydelse:

1 mom. Har den avlidne — — — till efterrättelse.

Därest den avlidne ej givit något skriftligt förordnande om sin begravning, vare sig med eller utan jordfästning i svenska kyrkans ordning, skall han begravas utan sådan jordfästning, då hans närmaste efterlevande det begära och därvid, utan gensägelse från någon av dem, skriftligen intyga, att detta överensstämmer med hans i livstiden uttryckta önskan.

Framställning — — — dödsfallet.

Stockholm den 22 januari 1925.

Harald Hallén.